

KINOTEKA NA REPUBLIKA SEVERNA MAKEDONIJA
KINOTEKA E REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT
CINEMATHEQUE OF REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA

27 - 31 октомври, 2025

Циклус филмови
по повод одбележувањето
на 27 октомври -
Светски ден на
аудиовизуелното наследство

ОКТОМВРИ ВО КИНТЕКАТА: ЈУБИЛЕЈ НА МАКЕДОНСКИОТ ФИЛМ

70, 60, 50, 45, 30 и 20 години од премиерите на култни македонски остварувања

Во месецот на филмот, Кинотеката на Македонија со особена чест и внимание ги одбележува јубилејот на македонската кинематографија. Овој октомври, филмското платно повторно ќе се претвори во место на сеќавање и славење – низ јубилејни проекции на седум значајни филма кои го трасирале патот на македонската филмска уметност.

ФЕНОМЕНОЛОГИЈА НА МАКЕДОНСКИОТ ФИЛМ: МЕЃУ МИТ И РЕАЛНОСТ

Македонскиот филм, од своите почетоци во 1950-тите до денес, претставува особен културен феномен – огледало на националната свест, но и поле на уметничка потрага, каде што индивидуалното секогаш се спојува со колективното. За разлика од многу други кинематографии во регионот, македонската филмска традиција не произлегува само од индустриски модел, туку од длабоката потреба за меморирање на искуството, за прераскажување на историјата преку визуелна поезија и метафора.

Во својата структура, македонскиот филм често се движи меѓу документот и сонот, меѓу хрониката и митот. Делата на автори како Бранко Гапо, Кирил Ценовски, Димитрие Османли ја поставија темелната оска на оваа естетика – каде што реализмот никогаш не е доволен, а симболот секогаш е потребен за да се допре до суштината. Тоа е филм што зборува тивко, но длабоко; што ја препознава човечката драма во најобичниот момент; што го бара апсолутот во секојдневното.

Филмовите од 1960-тите и 1970-тите години ја изградиле моралната и историската вертикала на македонската кинематографија. Во нив, борбата не е само политичка. Таа е истовремено и внатрешна – борба за идентитет, за љубов, за достоинство. Подоцнежните декади, пак, ја внесуваат урбаната чувствителност и егзистенцијалната перспектива.

Во современиот контекст, македонскиот филм се потврдува како форма на културно проширување. Во време на дигитална брзина и масовна визуелна култура, филмот од овие простори сè уште се држи до традицијата на мислење, тишина и емотивна густина. Тоа е кино што се преиспитува и ја гради сопствената духовна топографија.

Затоа јубилејните проекции овој октомври не се само потсетник на изминатите години. Тие се и потврда дека македонскиот филм продолжува да живее како органски дел од колективното сеќавање и иднината на уметноста. Тој не припаѓа само на архивата, туку и на секој нов поглед што повторно ќе го открие.

Кинотеката со оваа програма го слави континуитетот на македонскиот филмски јазик – неговата морална, естетска и духовна димензија. Тоа е јазик на отпор и на нежност, на историја и на соништа. Јазик кој и по седум децении сè уште има што да ни каже.

Бошко Грујоски
Директор

ЈУБИЛЕЈНИ ПРОЕКЦИИ

ВОЛЧЈА НОЌ (1955)

Режија: Франце Штиглиц
70 години од премиерата

Снимен во копродукција меѓу Македонија и Словенија, ВОЛЧЈА НОЌ е едно од првите обиди за драматизација на партизанската епопеја преку поетска призма. Филмот го спојува визуелниот реализам на Франце Штиглиц со лирскиот свет на Славко Јаневски, создавајќи алегориска драма за човекот меѓу војната и совеста. Денес, овој филм претставува потсетник на првите чекори на македонската кинематографија во рамки на југословенската продукција.

ДЕНОВИ НА ИСКУШЕНИЕ (1965)

Режија: Бранко Гапо
60 години од премиерата

По завршувањето на Балканските и на Првата светска војна (1918 год.), повеќе стотини Македонци емигрираат во Бугарија. Меѓу нив се и врховистички ориентираните Македонци кои сакаат емиграцијата да ја искористат за свои политички цели. Таму се елиминирани повеќе чесни борци за слободата на Македонија. Во еден од атентатите, организирани во Софија, убиен е и Ѓорче Петров. Атентаторот е младо момче кое не знае дека го убива човекот кој е еден од последните вистински пропагатори и борци за слободна Македонија. Сознанието дека е вовлечен во редовите на врховистите и дека е искористен за извршување на овој подол чин, значи смртна пресуда и за него.

ЈАД (1975)

Режија и сценарио: Кирил Ценовски
50 години од премиерата

Историскиот еп ЈАД претставува амбициозно филмско сведоштво за страдањето и достоинството на македонскиот народ во бурните времиња на ослободителните борби. Ценовски, кој во истата декада го создаде и филмот ОЛОВНА БРИГАДА, овде го кулминира својот визиониерен пристап кон историјата – комбинирајќи експресивна визуелност со симболика и драматична тежина. Половина век подоцна, ЈАД останува единствен пример на македонски филмски еп во вистинска смисла на зборот.

ОЛОВНА БРИГАДА (1980)

Режија: Кирил Ценовски
45 години од премиерата

ОЛОВНА БРИГАДА продолжува таму каде што ЈАД завршува – со истражување на идеалите, жртвата и човековата издржливост во екстремни услови. Филмот е визуелно раскошен, со изразена композиција и филозофска подлога, а воедно и една од најамбициозните продукции на македонскиот филм во 1980-тите.

ВРЕМЕ ВОДИ (1980)

Режија: Бранко Гапо
45 години од премиерата

Поетски и медитативен, овој филм на Гапо претставува размисла за протокот на времето, за спомените и за минливоста на човечките идеали. Со впечатлива фотографија и суптилна глума, „Време води“ ја заокружува авторската визија на Гапо, кој преку човечките приказни ја испишува хрониката на едно општество во постојано преминување.

АНГЕЛИ НА ОТПАД (1995)

Режија: Димитрие Османли
30 години од премиерата

Последниот филм на доајенот Димитрие Османли е урбана драма за луѓето на маргините, снимена во момент кога македонското општество влегува во нова транзиција. Со својата тивка меланхолија и искрена хуманистичка порака, АНГЕЛИ НА ОТПАД останува потресна слика за човечкото достоинство во време на општа безнадежност, и достоино заокружување на кариерата на еден од најзначајните македонски режисери.

КОНТАКТ (2005)

Режија: Сергеј Станојковски
20 години од премиерата

Современа социјална драма со интернационален одраз, КОНТАКТ беше првиот македонски филм прикажан во официјалната селекција на Берлинале. Сценариото на Гордан Милиќ, препознатливо по својот суптилен баланс меѓу трагикомедија и емотивен реализам, во режија на Станојковски добива визуелен интензитет и урбан пулс. Две децении подоцна, КОНТАКТ сè уште се памети како сведоштво за новата ера на македонскиот филм, која го гледа светот однатре, преку интимата на поединецот.

ПРАЗНИК НА СЕЌАВАЊЕТО И ПОГЛЕД КОН ИДНИНАТА

Јубилејниот октомври во Кинотеката е омаж за сите што снимале, монтирале, проектирале и чувале Филм. Овие проекции не се само потсетник на минатото. Тие се истовремено и свечен повик кон иднината – да се создаваат нови приказни, да се одржува љубопитноста и храброста што ја одликува македонската кинематографија.

Филмот живее само кога се гледа – а оваа програма е токму тоа: жив доказ дека сеќавањето има свој одраз во сопствената светлина.

27 ОКТОМВРИ (ПОНЕДЕЛНИК) 20:00ч

60 ГОДИНИ

ДЕНОВИ НА ИСКУШЕНИЕ (Days of temptation)

Игран филм, Македонија

1965, 104 мин., колор, 35мм

Режија: Бранко Гапо

Сценарио: Бранко Гапо, Димитар Солев, Гане Тодоровски

Улоги: Димитар Гешовски, Илија Џувалековски, Јанез Врховец, Петре Прличко,

ДЕНОВИ НА ИСКУШЕНИЕ е првиот долгометражен игран филм на Бранко Гапо од 1965 година. Работен е според драмското дело ЦРНИЛА на Коле Чашуле и го содржи како свој основен мотив политичко убиство, атентатот, над Горче Петров, извршен од врховистите во Софија во 1921 година. Драмата, всушност, ја отсликува заднината на овој злосторнички чин, подготовките за него и неговите глумци, а нејзината сценаристичка адаптација на Димитар Солев и Гане Тодоровски главно ја следи истата драматуршка структура.

28 ОКТОМВРИ (ВТОРНИК) 18:00ч

70 ГОДИНИ

ВОЛЧЈА НОЌ

(Night of the Wolves)

Игран филм, Македонија

1955, 79 мин., црно-бел, 35 мм

Режија: Франце Штиглиц

Сценарио: Славко Јаневски

Улоги: Трајко Чоревски, Илија Џувалековски, Драгомир Фелба, Драги Крстевски, Петре Прличко

ВОЛЧЈА НОЌ (1955), во режија на Франце Штиглиц и според сценарио на македонскиот писател Славко Јаневски, е вториот македонски игран филм. Еден од најсилните аспекти на ВОЛЧЈА НОЌ е сценариото на Славко Јаневски. Авторот Јаневски, познат по својата литературна умешност и длабоко разбирање на човечката психологија, создава богата и комплексна приказна која истовремено е универзална и специфична. Неговите дијалози се полни со тензија и со емотивна длабочина, што му овозможува на филмот да истражува широк спектар на теми, од лојалност и предавство до страв и надеж.

ВОЛЧЈА НОЌ е многу повеќе од воен филм. Тоа е длабока психолошка драма која ги истражува границите на човечката издржливост и моралност. Со својата сложеност, визуелна убавина и со емоционалната длабочина, филмот е значајно дело во историјата на македонската и југословенската кинематографија. На филмскиот фестивал во Пула, сценариото на Славко Јаневски е добитник на значајната награда – Златната Арена.

28 ОКТОМВРИ (ВТОРНИК) 20:00ч

45 ГОДИНИ

ОЛОВНА БРИГАДА (The Lead Brigade)

Игран филм, Македонија

1980, 115 мин., колор, 35мм

Режија: Кирил Ценовски

Сценарио: Кирил Ценовски

Улоги: Јовановски Ацо, Спиркоски Благоја - Џумерко, Чевревски Данчо, Дамески Дарко, Џувалековски Илија, Ангеловски Коле, (Labina Mitevska, Nikola Kojic)

Зима во една рударска населба. Во рудникот работата се одвива според вообичаениот ритам. Во окното, заедно со рударите, се симнува и инженерот Лазар. Рударот со прекар Мајор ги распоредува двојките за работа. Злокобното завивање на сирената ја прекинува работата во рудникот. Рударот Шило алармира кај рударите за тројцата заведени рудари кои, доаѓајќи на работа од околните села, останале заглавени во снежните наноси. Сите рудари се подготвени да помогнат. Во возилото на рудникот седнува инженерот Лазар и тргнува во потрага. За еден од рударите помошта пристигнува предочна.

Едно од окната во рудникот е забрането за работа. Во него е наоѓалиштето на талиумовите минерали, потребни за извршување на експериментите со соларна енергија. Инженерот Лазар е млад и принципиелен човек кој ги застапува интересите на рударите. Во Дирекцијата на рудникот тој зборува за несоодветните работни услови на рударите и за малиот паричен надоместок што тие го добиваат. Неговите забелешки не ги засегнуваат присутните, а особено не директорот на рудникот. Во посета на инженерот пристигнува неговата сопруга, која живее во друг град. Нивниот брак нема перспектива. Поради постојаните недоразбирања, Лазар инсистира неговата сопруга веднаш да замине од неговата соба во рударскиот хотел. Како да претчувствува дека причината за нејзиното доаѓање е интересот за ретките минерали со кои таа тргува...

29 ОКТОМВРИ (СРЕДА) 18:00ч

20 ГОДИНИ

КОНТАКТ**(Contact)**

Игран филм, Македонија

2005, 105 мин., колор, 35мм

Режија: Станојковски Сергеј

Сценарио: Гордан Микиќ

Улоги: Лабина Митевска, Никола Којо

КОНТАКТ е нетипична љубовна приказна за двајца млади луѓе, тотални аутсајдери сосема неклопени во општеството, кои по сплет на околности се поврзуваат и се вљубуваат еден во друг. Јанко, кој е штотуку ослободен од затвор се запознава со Жана, штотуку отпуштена од психијатриска болница. По низа перипетии и меѓусебна недоверба, меѓу нив се раѓа љубов, на која на патот ѝ застануваат родителите на Жана, нудејќи му пари на Јанко за да се изгуби од нејзиниот живот, што тој и го прави. Кога повторно ќе ја побара, Жана е повторно во психијатриската болница, не комуницирајќи со никого, но Јанко успева да ѝ извлече некој збор, што остава надеж за нејзино опоравување. Крајот на филмот останува отворен.

29 ОКТОМВРИ (СРЕДА) 20:00ч

30 ГОДИНИ

АНГЕЛИ НА ОТПАД (Angels of the Dumps)

Игран филм, Македонија

1995, 119 мин., колор, 35mm

Режија: Димитрие Османли

Сценарио: Томислав Османли

Улоги: Јосиф Јосифовски, Катина Иванова, Мери Бошкова, Мето Јовановски, Ванчо Петрушевски, Владо Јовановски

АНГЕЛИ НА ОТПАД е последниот филм на великанот на нашата кинематографија, Димитрие Османли. Филмот е трагикомедија за бездомниците во времето на транзицијата од 90-тите години, време кога пропаѓа стариот општествен систем и неговите вредности и многу луѓе не успеваат да се прилагодат и остануваат буквално на маргините на општеството, живеејќи на депонија. Сценариото напишано од Томислав Османли е калиедоскоп од животни приказни на токму такви ликови (претежно од циркускиот свет) кои не успеале да се снајдат во новите прилики и се отпадници од општеството. Кога циркусот изгорува и „последната изведба“ завршува со трагедија, вината за загубата е на корумпираните службеници и ситните гангстери.

30 ОКТОМВРИ (ЧЕТВРТОК) 20:00ч

50 ГОДИНИ

ЈАД
(Misery)

Игран филм, Македонија

1975, 119 мин., колор, ДЦП

Режија: Кирил Ценовски

Сценарио: Кирил Ценовски

Улоги: Дарко Дамески, Фабијан Шоваговиќ, Малгоржата Потоцка, Нада Гешовска, Сабина Ајрула - Тозија, Танасие Узуновиќ

Крај на XI-от век. Охрид, Византија. Силен духовен отпор на словенското население кон византиската власт и христијанската догма, искажан преку ересот на богомилското движење и автентичната самобитност на народот. Прогони, анатемии, убиства, чуми, несреќи... вител во кој ја следиме судбината на семејството на Аврам, како вековен симбол на човековото опстојување на балканските крстопати. Во селото на Аврам владее епидемија на големи сипаници. Сите болни ги фрлаат во вар. Аврам сè уште нема наследник, а тоа неизмерно го посакува. Ноќе, кога селаните изведуваат во шумата ритуали за изгонување на болестите и кажуваат молитви упатени кон природата, Аврам ја забележува младата и убава Далија со која посакува да има син. Правото на старешина тоа му го дозволува. Во исто време и жената на Аврам упатува паганска молитва кон Сонцето за да ја оплоди нејзината утроба. Се раѓаат два сина. Едниот, Вардан, и неговата мајка Далија се сместени во манастир, а другиот, Гаврил, ја има сета таткова љубов. Момчињата израснуваат и се запознаваат на еден црковен празник, кога Аврам со семејството и селаните доаѓаат во манастирот...

31 ОКТОМВРИ (ПЕТОК) 20:00ч

45 ГОДИНИ

ВРЕМЕ, ВОДИ
(Times, Waters)

Игран филм, Македонија

1980, 139 мин., колор, 35мм

Режија: Бранко Гапо

Сценарио: Јован Стрезовски

Улоги: Борис Дворник, Душко Костовски, Лидија Плетл, Петре Прличко, Мето Јовановски, Петар Арсовски, Милан Штрљиќ, Благоја Чоревски

Филмот ја раскажува животната приказна на Петар Кушко и неговите соселани од селото Сушево судбински е поврзана со недостигот на вода неопходна за живот. Со благослов на попот, селаните од Сушево го свртуваат течението на реката и ја крадат водата на селаните од селото Каменово. Во тепачката што следи учествуваат селаните од двете села заедно со нивните попови. Заради нарушување на јавниот ред и мир, селаните се предадени на судот. Судијата е поткуплив и тој пресудува во полза на оние што ќе платат поголем поткуп. Така водата ја добиваат селаните од Каменово. Во Сушево проблемот за вода кулминира и селаните не сакаат да го плаќаат данокот за вода кога веќе ја немаат. Меѓу нив е и Петар Кушко, воденичар без вода. Селаните сакаат да демонстрираат пред началството во Струга, но жандармите ги растураат уште на излезот од селото...

ФИЛМСКИ ЈУБИЛЕИ 2025

27 ОКТОМВРИ (ПОНЕДЕЛНИК) 20:00ч

60 ГОДИНИ

ДЕНОВИ НА ИСКУШЕНИЕ
(Days of temptation)Игран филм, 1965, 104 мин.
Режија: Бранко Гапо

28 ОКТОМВРИ (ВТОРНИК) 18:00ч

70 ГОДИНИ

ВОЛЧЈА НОЌ
(Night of the Wolves)Игран филм, 1955, 79 мин.
Режија: Франце Штиглиц

20:00ч

45 ГОДИНИ

ОЛОВНА БРИГАДА
(The Lead Brigade)Игран филм, 1980, 115 мин.
Режија: Кирил Ценовски

29 ОКТОМВРИ (СРЕДА) 18:00ч

20 ГОДИНИ

КОНТАКТ
(Contact)Игран филм, 2005, 105 мин.
Режија: Станојковски Сергеј

20:00ч

30 ГОДИНИ

АНГЕЛИ НА ОТПАД
(Angels of the Dumps)Игран филм, 1995, 119 мин.
Режија: Димитрие Османли

30 ОКТОМВРИ (ЧЕТВРТОК) 20:00ч

45 ГОДИНИ

ЈАД
(Misery)Игран филм, 1980, 115 мин.
Режија: Кирил Ценовски

31 ОКТОМВРИ (ПЕТОК) 20:00ч

45 ГОДИНИ

ВРЕМЕ, ВОДИ
(Times, Waters)Игран филм, 1980, 139 мин.
Режија: Бранко Гапо

Издавач:

Кинотека на Р.С. Македонија
ул. Никола Русински бр. 1, Скопје
п.фах: 16, Скопје
тел.: + 389 2 307 1814
+ 389 2 3065 968
факс: + 389 2 307 1813
e-mail: kinoteka@ukim.edu.mk
web.: kinoteka.mk

За издавачот:

Бошко Грујоски

Реализација:

Бојан Станишиќ
Јане Алтипармаков
Тихомир Кашмицовски
Миле Миленковски
Виолета Петрушевска
Александра Младеновиќ
Александар Трајковски
Петар Волнаровски
Андреј Татарчевски
Дамјана Патчева
Дарко Ѓошовски

Лектура:

Гордана Ивановска

Дизајн:

Јован Малески

Печати:

ГЕТЕО Принт - ДООЕЛ Скопје

ISBN 13 978-608-5010-08-0

КИНОТЕКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
KINOTEKA E REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT
CINEMATHEQUE OF REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA

Република Северна Македонија

Министерство за култура и туриза